

Arbeðsloysistryggingin:

-Vit mugu fáa eina skipan sum ikki ger mismun

men ístaðin setur øll líka segði Frank Davidsen, tingmaður javnaðarflokksins, tá uppskotið til arbeðsloysistrygging varð til viðgerðar í lögtinginum herfyri. Hann helt uppskotið vera einki minni enn eina kollvelting, eina stórhending, sum arbeðsloysisararørslur um allan heimin koma at øvunda okkum. Hann segði annars:

Nógv vatn er runnið síðani hugsjónarmenn innan arbeðarastættin tóku seg saman og savnaðu verka-felag runt landið.

Hetta at fólk innan arbeðarafjeldina gingu saman fyri á tann hátt at standa sterkari, var av teirra mótparti nærum mett sum krigsavbjóðing.

Og nógvir vóru sorgar-leikirnir í spunnust av orustuni ímillum teir ella tey, sum tordu at standa alment fram í strembanini eftir at fáa broytt tann hugburð og trælalýndismentalitet, ið hevði valdað her á landi í öldir.

Familjuforsyrjararnir vóru blacklistaðir, stutt sagt koyrdir út starvi, uttan aðra orsök enn tann leiklut, teir høvdu havt, hetta at berjast fyri at arbeðarafjeldin skuldi fáa rættvis og mannsemilígg kor.

Vit kunnu bert ímynda okkum avleiðingarnar av at standa uttan arbeði við hjúnafelaga og fleiri børn-um, uttan nakað trygdar-net.

Men hóast ta sannroynd, at arbeði stóð teimum í boði aftur, um tey broyttu støðu, so valdu hesi fólk heldur at sita køld og svong, enn at svikja sínar hugsjónir.

Samanbera vit tær hendingar, sum tá fóru fram, við ta støðu, sum partar av arbeðsmarknaðinum eru komnar ásamt um í tí uppskoti, sum verður viðgjørt her í lot-uni, so er hetta uppskot einki minni enn ein koll-velting, ein stórhending, sum arbeðsloysisararørslur um allan heimin koma at øvunda okkum.

Hetta at tveir mótpolar sum F.A. og F.A.G. veruliga kunnu finna saman og fáa semju sínámillum í einum so týðningarmiklum máli, at tryggja limir F.A. ímóti arbeðsloysi, eins og ein arbeðsávising

verður sett á stovn, tað sigur í hvørt fall mær, at tey, ið mynda Føroya Arbeðarafelag og Føroya Arbeðsgevarafelag av sonnum kunnu sigast at vera fólk við ábyrgd.

Tað sum tey sum spei-rika og spyrja hvat gagn er í hesi skipan, sum als ikki kemur at hjálpa uppá arbeðsloysið.

Men er tað ikki í hesum forinum sum í so mongum øðrum føri, at øll tosa um veðrið, men eingin ger nakað við tað.

Okkara samfelag hevur seinastu 20–30 árin verið fyri sera stórum broytingum.

Hesar broytingar hava m.a. havt við sær, at út-reiðslurnar til tey einstøku húsarhaldini eru sera nógvr oktar.

Meðan tað fyrr í mong-um forum bert var neyðugt við einari ársinntøku, er staðan í dag, at bæði maður og kona skulu hava arbeði hvønn dag fyri at klára sínar dagligu figgjarligu skyldur.

Óstöðugt arbeði hjá teimum, sum starvast innan flakavinnuna hevur gjørt, at spurningurin at tryggja teimum timaløntu á okkara flakavirkjum ímóti inntøkumissi ofta hevur verið viðgjörður.

Nú hevur so sitandi sangonga tikið hesi viðurskifti í álvara við tí uppskoti, sum er framlagt

Sum fyrr sagt, so hava tað verið røddir frammi, ið hava tosað um tað óneyðuga at seta arbeðsloysis-trygging á stovn, tí henda skipan als ikki kemur at bota um arbeðsloysið.

Til tað er at siga, at ein skipan at tryggja teimum, ið hava óstöðugt ella einki arbeði, hevur sjálvsagt eitt heilt annað endamál enn eitt arbeðsskapandi tiltak, tað er eyðsýnt.

Men hinvegin eru vit komin til eitt vegamót,

har staða skal takast til tey timaløntu her á landi, sum fram til dagin í dag móttvegis øllum øðrum løntakarum ikki er tryggjað ein støðug inntøka.

Ger tina skyldu og krev tín rætt.

Sannast má, at ongantíð hava hesi orð samsvarað so væl við tað, sum er orsökkin til at uppskotið um arbeðsloysisstrygging eins og arbeðsávising er lagt fyri Føroya Løgting til støðutakan.

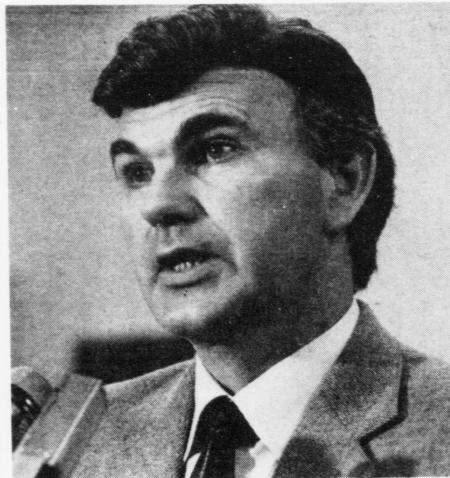
Endamálið við hesum uppskoti er sum sagt, at tryggja teimum, sum hava gjørt og gera sína skyldu, teirra so sjálvsagda rætt, at tey í mest møgulegan mun verða tryggjað ímóti arbeðsloysi og inntøkumissi vegna óstöðugt arbeði.

Tað kann tykjast lógið og ein hevur ilt við at skilja, at tey timaløntu, sum saman við fiskivinuni hava verið og framvegis er grundstøðulin undir samfelagi okkara, samstundis er tann samfelagsbólkur, sum til allar tíðir hevur verið ringast fyri.

Samstundis fer ein líka sum fatan av, at nógv av teimum fastløntu meta, at arbeðsviðurskiftini og annars teir trupulleikar, sum tey timaløntu hava, viðkemur ikki teimum.

Einki er meira skeið enn tað, tí hvar høvdu vit fastløntu verið og hvussu høvdu umstøðurnar og arbeðsviðurskifti okkara verið, um partur teirra timaløntu var tikin burtur úr landsbúskapinum.

Tak vit t.d. okkara útflutning av fiskavørum, sum liggur um 2 mia. kr., so fer meginparturin av hesum fiskavørum ígjøgnum hendurnar á teimum timaløntu. Sostatt er tað hesi fólk, sum saman við teimum, sum hava stríðst úti á havinum og sum føra rávørna til lands, sum hava skapt tey virði, sum

Frank Davidsen, tingmaður: -Uppskotið til arbeðsloysisstrygging ein kollvelting

gera, at tey fastløntu fáa sína föstu mánaðarløn.

Tey fastløntu fáa lønina útgolna hóast veðrið hevur verið baldrut, og flakakviðnun ella timaløntu maðurin á flakavirk-um orsakað vána veðrin-um kanska bert fekk eina arbeðsviku ella als ongan arbeðsdag tann mánaðin.

Harnæst stendur eingini uppi yvir teimum fastløntu og kagar niður á skrivborðið og kannar eftir, hvussu nógv arbeði er avrikað tann timan ella tann dagin.

Flakavinnan verður harafturimóti registrerað frá høvur til tá, so ikki kann sigast annað enn at ójavnin er stórur ímillum tey, sum skapa virðini við sera óstöðugum arbeði, og tey, sum hava fast arbeði.

Spurningurin er so, um hesin samfelagsbólkur framvegis skal verða sleptur upp á fjall, tí okkara virki ikki hava ta neyðugu rávørna, ið kann tryggja teimum støðugt arbeði.

Longu tá samráðingar um nýggja samgongu fóru fram fyri góðum ári síðani, var greið staða tikin til henda spurning, sum so nógv hevði verið tosað um líka síðan 1917 ella í 75 ár, uttan at nakað ítökligt var hent.

Ásannandi hetta var niðurfelt í samgonguskjal-ði, at nevnd við portunum á arbeðsmarknaðinum og tí almenna skuldi setast við tí fyrri eyga at seta á stovn arbeðsloysisstrygging og arbeðsávising.

Hvørki eg sjálvur ella nakar annar í tingbólk- javnaðarflokksins hevði droymt um, at eitt uppskot hesum viðvíkjandi gott ár aftan á var lagt fyri lögtingið til støðutak- an.

Tað var altíð væntandi, at eitt kjaf fór at taka seg upp aftan at álitið, sum

nevndin hevði greitt úr hondum, var lagt fram.

Serliga tá hugsað verður um, at báðir partar á arbeðsmarknaðinum áttu sín lut í hesum áliti. Sostatt var neyðugt at til- evna uppskotið soleiðis, at báðir partar skuldu semjast, um nakað skuldi spyrjast burtur.

Besta prógv við um eina framúr sosiala skipan, sum ikki bara fekk góð orð við sær í tí politiska leikin- um, var tá orðaskiftið um fólkapensjónina fór fram siðst í sekstíárunum.

Í dag ásanna flest øll, at hetta var ein skipan, sum sosialt var tann besta, ið nakrantíð var stovnst sett her á landi.

Ein skipan, sum tryggjaði teimum, sum høvdu lagt lunnar undir tað sam- felag, vit hava í dag, mannsemilígg kor, eins og tey figgjarliga vóru sjálv- bjargin.

Taka vit tað menniskj- ansliga aspektið í hesi skipan, so hevði hon tað við sær, at tey gomlu, aftan á at hava tænt sam- felagnum til lítar, so kundu tey nú, teirra livs- skeið var farið at halla, liva í tí umhvørvi, tey til- samans upp ígjøgnum ár- ini høvdu verið við til at bygt upp.

Hesi viðurskifti og tann sannroynd, at tey nú, mótt- vegis fyrr, ikki lógu nøkr- um til byrðu, gav teimum eina kenslu av at tað f- øroyska samfelagið ásann- aði teirra leiklut, eins og tann forning, tey høvdu lagt eftir seg í samfelag- num.

Fyri at koma aftur til uppskotið um arbeðs- loysisstrygging, so hevur tað aftan á at løntakara- feløgin hava gjørt sínar við- merkingar, fingið polit- iska viðgerð í landsstýr- in- um, sum samtykti at skip- anin skal vera tvungin fyri allar løntakarar.

Í grein 11 stendur, at út-

gjaldingar upphæddin pr. dag hjá løntakara verður grundað á 70% av A-in- tøkuni teir seinastu 12 mánaðirnar áðrenn ar- beðsloysi hjá tí trygg- jaða.

Persónliga meti eg tað vera sera óheppið, at út- gjaldingin skal grundast á tað, viðkomandi hevur ar- beitt seinastu 12 mánaðir- nar.

Tað vil siga, at tey, ið hava forvunnið lítið hetta kravda tíðarskeiðið, fáa minni upphædd útgolna, enn tey, ið hava havt meiri arbeði.

Tað skuldi sjálvsagt stáðið, at útgjaldingin var grundað á 70% av eini ar- beðaraløn.

Ti vil eg heita á nevnd- ina, ið kemur at viðgera uppskotið, um at gera sitt til at fáa strikað tað tey timaløntu hava forvunnið seinastu 12 mánaðirnar og ístaðin seta, at útgjaldin- in er grundað á 70% av eini arbeðaraløn.

Síðani álitið varð fram- lagt, hevur landsstýrið sum sagt samtykt at tryggingin skal vera tvungin fyri allar lønta- rarar.

Hervið verður gjaldføri hjá tryggingini munandi betri enn væntað.

Tað er út frá hesum, at eg heiti á arbeðsávising- nevndina, ið helst kemur at viðgera lógaruppskotið, um at kann, hvørt tað er møgulegt innan teir figg- jarligu karmarnar hjá tryggingini at strika grein 11 í lógaruppskotinum.

Tá fáa vit eina skipan, sum ikki ger mismun, men ístaðin setur øll líka.

Og fyrst tá kunnu vit siga, at skipanin er soli- darisk og tænar til fulnar til endamáli, hon er ætlað til.